

ECEAE). Firmy označené tímto certifikátem nesmí testy na zvířatech ani provádět, ani je zadávat jako zakázku jiným subjektům. Pro čisticí a prací prostředky existuje obdobně Humane Household Products Standard se stejným logem.

Kontrolovaná přírodní kosmetika – certifikát udělu-

je německá asociace BDIH, sdružující obchodní a výrobní firmy z oblasti farmacie, health care produktů, potravinových doplňků a kosmetiky. Firmy s tímto certifikátem nesmí testovat výrobky ani ingredience, mohou však používat ingredience, které otestoval smluvní partner.

Energetický štítek

Energie		Pračka
Výrobce	Model	Operační režim
Úsporné		A
Měrná účinnost	Spotřeba energie kWh/cyklus	X.YZ
Účinnost praní	Účinnost odšedňování	A++
Náplň předky (dvířka) kg	Spotřeba vody	Y.Z
Hluk (dB(A) m 1 m)	Práci	XY
	Ovládací panel	XYZ

Označování elektrospotřebičů energetickými štítky je v ČR povinné od roku 2001. Barevná část štítku je stejná pro všechny výrobky jedné kategorie (např. pračky). Pravá část štítku – černobílý proužek s výrazným písmenem v černé šipce a čísly je pro každý spotřebič jiný. Základní informace štítku je zařazení výrobku do kategorie A až G. Písmeno A (zelená barva) znamená nejspornější, G (červená) energeticky nejnáročnější výrobek. U většiny výrobků kategorie C a D představují průměr, kategorie F a G nevhodné spotřebiče. U chladniček je díky vývoji už zakázáno prodávat na našem trhu výrobky horší než D, naopak byly pro nejspornější výrobky zavedeny kategorie A+ a A++.

Na energetickém štítku najdeme i další důležité údaje, například u praček a myček spotřebu vody. U chladniček a mrazniček je důležitá i kvalita izolace. U většiny výrobků je velmi důležitým údajem také hluk.

Energy star

U počítačů, tiskáren, kopírek a další kancelářské techniky se můžeme setkat s označením Energy star, které mají zařízení s nízkou spotřebou. Energy Star je společný program Úřadu Spojených států pro ochranu životního prostředí (USEPA) a Ministerstva pro energii Spojených států, který stanovuje standardy pro energetickou účinnost elektrických a elektronických zařízení. Více na http://www.energystar.gov/index.cfm?fuseaction=find_a_product.

ELI – úsporné zdroje světla

U úsporných světelných zdrojů se lze setkat s logem ELI, kterým jsou označeny pouze ty výrobky, které prošly certifikací Mezinárodního fondu ochrany životního prostředí.

Group for Efficient Appliances

Mezinárodní program ze Švýcarska, jenž je součástí evropského programu, který zastřešuje Skupina pro úsporné spotřebiče. Certifikované

mohou být např. televize, DVD přehrávače a rekordéry, satelitní přijímače, PC, monitory a další přístroje.

TCO 99 a TCO 03

Značky Ecology energy emissions ergonomics vypovídají o zdravotní bezpečnosti/nezávadnosti označených přístrojů, jež v sobě zahrnuje působení elektrostatických polí, el. vlnění, rentgenové záření. Druhá značka poukazuje navíc na kvalitu obrazu a barev a snížení emisí látek, které poškozují životní prostředí během výroby a recyklace. Ruku v ruce s oběma značkami jde nižší spotřeba energie. Značky naleznete na LCD displejích, přenosných počítačích, klávesnicích, kopírákách, monitorech atd.

Štítkování domů

Podobně jako elektrospotřebiče mají energetický štítek i nově postavené a rekonstruované domy. Energetický štítek budovy by měl být součástí projektové dokumentace předkládané k žádosti o stavební povolení. Dům se hodnotí podle stupně tepelné náročnosti STN. Ten se vztahuje jen ke konstrukcím domu (izolační schopnost stěn, oken a dalších konstrukcí) a nevytváří nic o způsobu vytápění či větrání budovy, což je pro skutečnou spotřebu domu velice důležité. Přesto jde o velmi jednoduchý a účinný způsob, jak zhodnotit kvalitu konstrukcí domu.

Natur papír – vyrobeno z recyklovaného papíru

Výrobky takto označené obsahují minimálně 90 % sběrového papíru. Směrnice pro její udělení jsou nevěřejné, nicméně díky garanci Výzkumného ústavu papírenského ji lze považovat za věrohodnou.

Dřevo a dřevěné výrobky FSC

Akreditaci FSC (Forest stewardship council) získává jen dřevo, které bylo vypěstováno, vyléženo a zpracováno udržitelným způsobem. Těžba musí brát ohledy na místní populaci – podporovat její rozvoj a chápání udržitelného hospodaření v lese. Při těžbě dřeva a lesních produktů nesmí docházet k nevratnému poškození jiných druhů či přírodních procesů ani narušování biodiverzity či produktivity lesního ekosystému. Značka platí celosvětově.

Spravedlivý obchod (Fair Trade)

Koupí Fair Trade podporujete farmáře v rozvojových zemích, kteří v tomto systému dostávají za odvedenou práci spravedlivější plat než běžní prvoproductenti.

Zdroje: Zelený kruh, www.zelenykruh.cz, projekt odpovědná spotřeba – <http://www.hraozemi.cz/odpovedna-spotreba.html>, www.ekoznakca.cz, www.greenpeace.org/czech, Praktický rádce občana aneb Jak chránit životní prostředí na Litoměřicku, upraveno a doplněno (red)

zelený kruh
Green circle

Pracovní list č. 1

**HRA O ZEMI
A EKOLOGICKÁ STOPA**

www.hraozemi.cz

Co je ekologická stopa?

Úvod do tematu:
Ekologická stopa je měřítkem toho, jak **udržitelné** jsou naše životní styly, tzn. jakou stopu (vyjádřenou v **globálních hektarech**) na osobu zanechává náš životní styl a související spotřeba přírodních zdrojů v **globálním měřítku**. Lidé žijící v různých koutech Země vytváří tak **rozdílné ekologické stopy**.

matka
„Představte si ekonomiku jako velké zvíře. Otázka, kterou si musíme položit, zní, jak velkou pastvinu potřebujeme, abychom uživilí toto zvíře?“
(William Reeds, kanadský spoluautor ekologické stopy)

Cíl: Na konci hodiny (bloku, lekce) studenti porozumí pojmem ekologická stopa, globální hektar, globální měřítko a udržitelnost. Uvědomí si, jak ovlivňuje životní styl velikost ekologické stopy a pochopí souvislosti mezi státy a jejich ekologickými stopami.

Začlenění do výuky - předměty: biologie, ekologická výchova, společenské vědy, zeměpis

Metody:
K seznámení se základními pojmy můžeme využít metodu brainstormingu.

Pomůcky: tabule nebo flipchart, fixy

Postup: Studentům položíme otázku „Co si představíte pod pojmem ekologická stopa?“ Všechny nápady zaznamenáváme na tabuli nebo flipchartový papír. Nehodnotíme ani nekritizujeme. Pokud je třída početná, můžeme ji rozdělit do menších skupinek.

Jakmile dojdou nápady, tak je utřídíme a porovnáme se skutečným obsahem pojmu ekologická stopa.

Další možnost je, že studenti nejdříve „brainstormují“ sami na svůj vlastní papír a pak si ve dvou porovnají svoje nápady. Poté následuje zapisování nápadů na společný flipchart. Tento postup pomáhá těm ostyčavějším nebo pomalejším, kteří si jinak svou šanci nevezmou a jsou zapojeni jen pasivně – pozorují, poslouchají, nemluví.

Využití www.hraozemi.cz: – co je ekologická stopa, slovníček pojmů (zdroj informací pro učitele)

Shrnutí a zpětná vazba:
Srovnání všech nápadů studentů na téma ekologická stopa nám přinese mnoho podnětů na diskuzi.

Ekologická stopa zkráceně ekostopa je měřítkem toho, kolik produktivní země a vody jedinec, město, stát či civilizace potřebují k zajištění své spotřeby zdrojů a k asimilaci odpadů, které produkuje, při využívání současných technologií. Tyto plochy mohou být kdekoli na Zemi. Ekostopa se měří v globálních hektarech. **Ekologická stopa je měřítkem udržitelnosti**, tzn. poměruje nároky na zdroje s existující kapacitou Země. Číslo vyšší než 1,8 gh znamená, že je potřeba více než 1 zeměkoule.

Globální hektar odpovídá jednomu hektaru (100 x 100 metrů) biologicky produktivního prostoru s "globálně průměrnou produktivitou". Jako biologicky produktivní prostor označujeme suchozemské nebo vodní plochy s výraznou fotosyntetickou aktivitou a akumulací biomasy.

Globální měřítko – v současnosti často ani nevíme, odkud pochází suroviny tvořící výrobky a potraviny, které každodenně používáme. Jedním si můžeme být jisti: pochází doslova z celého světa – glóbu. Tomu odpovídá i naše ekologická stopa: její části se nacházejí na celé Zemi.

Udržitelný rozvoj – rovnováha mezi svobodami a právy každého jedince a jeho odpovědností vůči jiným lidem, a to včetně odpovědnosti vůči budoucím generacím a vůči přírodě jako celku.

Vaše nápady a hry zasílejte na e-mailovou adresu: hraozemi@ecp.cz